

Att brodera vatten

"En sak ska du veta. Vatten och frisk luft är alltid gratis." Pappas ord dyker upp i minnet, när jag läser Elsa Agéliis bok *Vatten och öken – ett konstprojekt om broderi, överlevnad och kvinnors arbete*.

Elsa Agélii är sedan ett halvt sekel yrkesverksam konstnär. Arbetade bl.a. som lärare och professor vid HDK i Göteborg. På 1990-talet startade hon Täcklebo Broderiakademi. Nu med drygt 1000 medlemmar, spridda över landet. Under utformningen av Museum Anna Nordlander tillhörde hon referensgruppen. Flera verk finns i MAN:s samlingar. T.ex. *Självporträtt med säl* i Stadsbiblioteket.

Upprinnelsen till vattenprojektet är sju vintrars vistelse i södra Marocko. Där blev hon varse sjunkande grundvatten, uttorkade flodbäddar, sinande brunnar. (*Till Marocko*, 2003.) Det sjunde året kom störtregnet. Efter några dagar var allt åter torrt.

Under samma tid drabbade henne två författare, vars texter sedan dess förblivit följeslagare och impulsgivare. Vandana Shiva - 1993 mottagare av the Right Livelihood Award - och Naomi Klein med böckerna *Krig om vattnet - Plundring och profit* (2002) respektive *No logo* (2000). Utifrån läsningen tillkom en serie "skräpbroderier", *Världens vatten*. Skräpet, plast- och metallrester från vattenindustrin, broderades in i verk som *Vem äger vattnet?* och *Coca-Cola-Mountain*.

2006 sökte hon ett IASPIS - stipendium för att studera vattenkulturen, "rainwater harvesting", i Tharöknen. Området ligger i indiska Rajasthan på gränsen till Pakistan. Monsunen ger här i bästa fall 100 timmar nederbörd per år. Vatten är en bristvara. Att samla, ta till vara och fördela vattnet är en månghundraårig konst. Bl.a. uttryckt i 294 konstgjorda sjöar. Svenska Institutet gav resebidrag. "Om man lever sparsamt kan 10000 kronor nästan räcka till flygresan och alla kostnader i Indien i två månader. Jodå!"

Livet består av slump och planering. Den som planerar upptäcker lättare och drar nytta av slumpen. I en by hade man just startat ett socialt projekt. En broderikurs för kvinnor! För att få fram billiga souvenirer till turistindustrin.

För Elsa Agélii, idégivaren till Täcklebo Broderiakademi, var detta en skänk från ovan. I boken, en lärorik projektbeskrivning, får vi följa arbetet och kvinnornas konstnärliga utveckling. Kvaliteten höjs. Vattenbärskor blir modell och motiv. Fler och fler ansluter sig. Förtjänsten ökar och samtidigt självmedvetandet. Ett broderikooperativ bildas. Unga flickor bereds plats i projektet. En utställning arrangeras. Ett turisthotell köper bilder till sina rum.

Elsa Agélii arbetar undersökande och lärande. Med kvinnor och för kvinnor. På samma sätt startade Museum Anna Nordlander.

Hon delar med sig av erfarenheterna. Visar de små stegens betydelse för framgång. Om vikten att skynda långsamt. "Den som brådskar genom livet är redan död." Ord från en 85-årig, marockansk karavanförare. Hon konstaterar – vilket fler borde ta till sig – att i ett jagat tillstånd är det lätt att "förlora kontakten med min inre röst; intuitionen, min kompass till skapandet."

Vatten och öken är en vacker bok. Den är rikt illustrerad med bykvinnornas och Elsa Agéliis egna bilder. Bilder och foton från öken, sjöar, brunnar. Vackra ansikten. Stolta ansikten. Boken och projektet visar samtidskonst som arbetar utifrån en omvärldsanalys. Ett socialt projekt som utvecklas till ett konstverk. Byggt på mångas samarbete, kreativitet, kunnande. Parat med humor och smittande glädje! Ett pedagogiskt projekt som visar Byns och Konstens plats i Världen. Där det lokala kunnandet reser sig och lyser trots globaliseringens överskuggande faror.

Andra har sagt det. Elsa Agéliis projekt visar det. Småskalighet, kreativitet, gränsöverskridande samarbete flyttar inte berg. Men sätter stenar i rullning. Får vatten att strömma i tidigare torra fåror.

"... vattnet strilade och strömmade och forsade och läckte ut eller förångades hur man än försökte fånga det och stänga det inne ... Vattnet i sig, sade han, godkänner inga ägare." (Torgny Lindgren, *Minnen*. 2010)

Harald Larsen

Ord att förklara: IASPIS: Konstnärskommitténs internationella program för bild- och formkonstnärer.
HDK: Högskolan för Design och Konsthantverk

Mer om Elsa Agélii på www.elsa.agelii.net/elsa/